Megfejtett talány

Van úgy az ember néha, hogy bizonyos jelenségeket nem tud megmagyarázni. Sokszor talányos kérdések állnak elébe, mintegy megfejtésüket követelve: magyarázz meg bennünket, mert különben kísértünk.

Ilyen kísértő talány volt számomra sokáig az Apáthi-diákotthon menzájának egyik felirata, mely kifogástalan külső formába öltöztetve foglal helyet politikailag fejlettebb kartársai között. Nincs erőszakoltan aktualizált politikai tendenciája, nem sematikus, mindennapi, és mégis örök, csak ezt mondja: „Minden pohár megtelik egyszer, a korsó is addig jár a...“ — feltehetőleg a kútra, de erről már nincs írásos bizonyíték. Az ötletes feliratszerkesztő, aki nem él a publikációs lehetőséggel, valószínű, hogy több igen szép variánssal is rendelkezik. Számára azonban a lényeg a fontos, az egésznek a szelleme, a tanulság, melyet a korsó tragikus sorsa, és a pohár csak románcba illő története — mert az nem törik el, csak megtelik — példáz.

Csodálom a tervező igényességét. Mily kevés rikító politikum! Bár az igazságot kissé apolitikusan fejezi ki, de nem hebehurgya, nem akar konjunktúra-lovag lenni, mint egyes menzai feliratok, melyek a „semmit“ már átértékelten és átpolitizáltan juttatják kifejezésre. Hallga' csak, mily csodálatosan hangzik egy ilyen korszerű bárgyúság: „A fecsegés selejt.“ A mi találnyos mondatunk nem ilyen. Évszázadok népi bölcsességét sommázza. El nem évülő örök igazság ez, a kampányfeladatok megvalósítására mozgósító feliratok mellett. Sokszorosan bizonyított igazság: nemzedékek korsói igazolták mindaddig, míg ki nem mentek a divatból és még ma is igazolják a divatban levő — hébekorba — megtelő poharak. Még a menza poharai is fenntartják az igazolásnak ezt a jogát, jóllehet friss víz hiányában nem tudnak lépést tartani feudális és polgári elődeikkel. A felirat értelmében nem is feladatuk, hogy állandóan telve legyenek, csupán csak egyszer-egyszer. És ki kell jelentenem, hogy ebben a vonatkozásban elvi következetlenséget még nem tapasztaltam.

Sokáig izgatott ez a talányos felirat, vajjon mit akar közölni? A minap egyik ott étkező barátom óvatos kérdéseimre megadta a választ. Ez a felirat, melynek minden sorában a szelíd-okos népi bölcsességet véltem felfedezni, fenyeget. Azt is megtudtam, hogy a menzai tolvajokat figyelmezteti. Ej, ej, nem lehetett volna világosabban megmondani, hogy mit akarnak? Nagy munka volt, míg e talányt megfejtettem, de sikerült.

Ahogy most elgondolkodom a feliraton meglep annak csupán ökonomiai célokat kifejező jellege. Nem akar nevelni, sem jobb útra téríteni, csupán a menza gazdasági céljait szolgálja.

Véleményem szerint az emberekre jobban lehetne hatni, ha öntudatukra, erkölcsi érzésükre, eszükre, műveltségükre próbálnánk befolyást gyakorolni. Hogy másokat megmentsek e talányos feladattal való birkózástól, s ugyanakkor a menzának is segítségére legyek gazdasági céljai megvalósításában, a fenti szempontok szerint csoportosított, a menza kimondott gazdasági érdekeit szolgáló, de ugyanakkor az emberekre sokoldalúan ható világos és közérthető feliratszövegeket készítettem fegyelmezetten étkező, de esendő barátaim számára:

1. Ökonomiaiak: „A csórás kiküszöbölésével előre a rentábilis menzavezetésért!“ „Mindent a szemnek, de semmit a kéznek!“

2. Erkölcsi alapon állók: „Az etikusok egybehangzó véleménye: a lopás csúnya.“

3. Valláserkölcsi alapon állók: „Étkezzék, de ne vétkezzék!“ „Lopott holmin nincs isten áldása!“

4. Fejlettebb öntudatra ható: „A szajrézás a legunszinpatikusabb polgári csökevény.“

5. Az étkező véleményét kifejező: „Zöld menzajegyre fehérjegyre járó ebédet felszolgálni a legsürgősebben kiküszöbölendő felületesség.“

Azt hiszem, a fenti jelszavak világosabban és kevesebb köntörfalazással fejezik ki azt a gondolatot, amit a fenntebb idézett talányos szólásmondás az írás nyelvén csak eldadogott, öregesen, foghíjjasan elmotyogott. Ha már lúd, legyen kövér!

K. L.

SPORT

Miért nem vehet részt az Egyetemi Haladás a megyei labdarugó bajnokságban

A megyei bajnokság tavalyi kétcsoportos beosztása helyett az idén egycsoportos a bajnokság 16 csapattal. Jogosult résztvenni a megyei bajnokságban a mult évi két csoport első hét-hét helyezettje, valamint a járási, városi bajnokság győztesei részvételével rendezett körmérkőzések két első helyezettje. A volt Szegedi Honvéd SE és az Egyetemi Haladás Sportkör egyesülésével a Szegedi Haladás Sportkörnek két helye volt a megyei bajnokságban. A jelenleg az NB I. tartalékbajnokságában játszó Haladás II. és az Egyetemi Haladás. amely tavaly hatodik helyen végzett, lett volna jogosult résztvenni a megyei bajnokságban. Az eredeti sorsolásban a Haladás II. szerepelt, az Egyetemi Haladás nem. Az egyetemi ifjúság már akkor méltánytalannak tartotta, hogy nem vehet részt a megyei bajnokságban annál is inkább, mert az egyesülés alkalmával nem szünt meg az Egyetemi Haladás. A volt Honvéd csapatok kiegészítve a legjobb egyetemi és főiskolai hallgatókkal, Szegedi Haladás néven a városi választmány irányítása alatt külön költségvetéssel mint Haladás minőségi csapatok szerepelnek. Emellett függetlenül működik az Egyetemi Haladás Sportkör is. A megyei TSB ezt a szervezési formát nem ismerte el.

A bajnokság megindulása előtt az Egyetemi Haladás ügyének rendezése végett az OTSB-hez fordult. Az OTSB egyik munkatársa, Tóth elvtárs személyesen beszélt az MTSB elnökével, hogy álláspontja helytelen és az Egyetemi Haladásnak joga van indulni a megyei labdarugó bajnokságban. Közben a Haladás II. a tartalékbajnokságban indult, tehát egy hely megüresedett a megyei bajnokságban. Ezt azonban nem az Egyetemi Haladás kapta, hanem, nem tudni. milyen alapon, a Szentesi Lokomotívot osztották be. Az Egyetemi Haladás Sportkör vezetősége újra fellebbezett az OTSB-hez, melytől az MTSB megyei elnöksége írásban is utasítást kapott, hogy ossza be az Egyetemi Haladást a bajnokságba. A Megyei Testnevelési és Sportbizottság ennek ellenére sem tett eleget a sportkör jogos kívánságának. Ugy látszik, az MTSB ez esetben a sportpolitikát összetéveszti a protekcióval.

Az egyetemi ifjúság sportolni akar megfelelő színvonalon. Miért küzdjön egy labdarugó csapat, ha nem azért, hogy előbbre jusson és magasabb osztályban játszhassék? Miért küzdjön az ifjúság, ha nem azért, hogy a sportban is fejlődhessen? De megyénk sportjának hivatott vezetői önkényesen intézkednek, nem tudni, milyen alapon. Közel két hónapon keresztül akadékoskodott a megyei TSB az Egyetemi Haladás jogos kérésének teljesítésében. Addig húzta az ügyet. hogy most már hat mérkőzés lejátszása után lehetetlen egy új csapatot bevonni. Ez maga a szomorú valóság, melyet a Ludas Matyi vicckénti megírhatna.

H. E.

Láttuk, hallottuk

Már azt is, hogy a Gazdasági Hivatal sokszor bürokratikusan jár el. Ezideig nem nagyon hittünk ebben; de a Marxista Tanszék szemináriumvezetőinek járó díjak kifizetése körül dúló példátlan rendszertelenség és nemtörődömség, a hosszas huza-vona a GH részéről már meggyőzött bennünket, hogy a szálldogáló hírekben van igazság is.

*

Eddigi cikkeink mintha meg se jelentek volna. — Az I. menzán még mindig létezik a hirhedt „Margitka“, kinek a „goromba“ jelző szelíd dícséretnek számítana. Feltesszük a kérdést az Üzemélelmezési Vállalat Személyzeti Osztályának (a menza vezetőségének úgy is hiába tennénk!): „Csak egy kislány van a világon?“

*

Heti zenétlen fejtörő

Miért van még mindig elhanyagolt, rendetlen állapotban a Rerrichtér? Vajjon ez hasonulása a térnek az őt egyik oldaláról határoló Bólyai Intézethez?

(A helyes megfejtők közt kiosztunk 10 db. térrendészeti tervet a sok közül!)

Az Egyetemi Könyvtár múltévi munkájáról

Az Egyetemi Könyvtár több mint harmincéves történetében az 1952-es esztendő jelentette a legdöntőbb időszakot: *a korszerű könyvtári munka* alapjait és a széles mozgalommá fejlesztett *kölcsönzési rendszert* ez az év teremtette meg. 1953-ban ezen az úton tovább haladtunk előre. Az év folyamán beiratkozott több mint 5000 látogató közül két és félezer egyetemi hallgató, 1200 középiskolai tanuló, jelentős számú egyetemi dolgozó és pedagógus, valamint mintegy 1000 egyéb hivatású dolgozó vette igénybe a könyvtár szolgáltatásait. *A több mint 38.000 kölcsönző az év folyamán összesen 69.000 könyvet kölcsönzött ki, míg az olvasótermet látogatók száma meghaladta a 47.000-t.* A kikölcsönzött művek zöme, pontosan 53.842 kötet könyv, szépirodalmi jellegű, kisebb része, 15,206 munka szakirányú volt; az olvasótermi használatnál az arány 38.921 kötettel 5.061 ellenében a szakirodalom javára mutatkozott.

Az egyetemi könyvtár 1952. óta külön *kutatószobát* biztosít a tudományos munkával elmélyülten, tartósabban foglalkozó egyetemi tanárok és tudományos segédszemélyzet számára. A mult évben kb. 800 alkalommal vették igénybe a kutatószobát. Ugyancsak eredményesen folyt a helyben megszerezhetetlen, ritka könyveknek *könyvtári kölcsönzés* útján való biztosítása a kutatók számára: 350 könyvet szerzett meg más könyvtáraktól ezen az úton a könyvtár. Rendszerré vált már a kikölcsönzésből beérkezett könyvekről történő *kiértesítés* is, amennyiben 1953-ban 2.700 esetben küldött ki a könyvtár póstai értesítést azoknak, akik bentjártukkor nem kaphatták meg a keresett műveket. *A tájékoztató szolgálat kb. 6.500 esetben adott az olvasóknak érdemleges felvilágosítást a* számtalan kisebb eligazításon, katalógushasználati tanácsadáson kívül. Jelentősebb szakkérdések irodalmának alaposabb munkával történő összegyűjtését egyes kutatók külön kérésére 87 esetben végezte el a könyvtár bibliográfiai csoportja. Ugyanez a csoport rendszeres támogatásban részesítette, tanácsokkal látta el az egyes egyetemi intézeti könyvtárakat, s időről-időre tájékoztatta őket a könyvtárba beérkezett jelentősebb szakmunkákról, folyóiratokról.

A könyvtárnak 1953 folyamán 10 különféle terjedelmű és jellegű kiadvány jelent meg, így több ajánló bibliográfiája is. *„Mit olvasson a szakérettségi tanfolyam hallgatója magyar és világirodalomból“* címmel a költőkről; később szovjet tanulmányok földolgozásával a *vízépítésről;* a népnevelők számára a *választásokról;* pedagógusok részére az *iskolai munkatervek készítéséről;* végül a *tudósképzésről* adott ki a könyvtár ajánló és röplap-bibliográfiákat. Külön katalógust jelentetett meg a könyvtár az 1953. március 15. és 24. között megrendezett, ez idő alatt 12.498 látogató által megtekintett nagyszabású kiállításról, amely *„Mátyás király könyvtárától a 3.000 népkönyvtárig“ címmel* a magyar könyvtárügy fejlődését mutatta be értékes anyagon szemléltetve. Ugyancsak útmutatóval tájékoztatta a nézőt a könyvtár az 1953. decemberében megrendezett *Rjepin-kiskiállításon is.* A bibliográfiai csoport összeállította a könyvtártani szempontból jelentős *Bibliotekar-repertóriumot,* amely a szovjet könyvtárügy vezető folyóiratának anyagát teszi áttekinthetővé a magyar könyvtárosok számára. Végül a *„Vár a könyvtár“* címmel, nagy példányszámban, ízléses külsővel megjelent a könyvtárat propagáló, a könyvtárhasználat módjait, a könyvtár-nyújtotta lehetőségeket ismertető tájékoztató.

A könyvtári *gyarapodás* is kielégítőnek mondható, amennyiben beszerzés útján 5.237 kötettel, ajándék révén 529 művel gazdagodott a könyvtár állománya. Az év folyamán a könyvtárba 428 folyóirat járt. Az évi gyarapodáson kívül földolgozásra került még *a régi rendszer mulasztásaként ömlesztett állapotban lévő mintegy 100.000 darab nyomtatványból is* 3.600 kötet, valamint a természettudományi kari könyvtárak kb. 1.300 kötet könyve is. Elkészült a könyvtár *marxista tématikus katalógusa,* amely alapján az érdeklődőknek ideológiai, társadalomtudományi, külpolitikai stb. kérdésekben a könyvtár hamarosan tájékoztatást tud nyújtani. A mult terhes örökségeként fölhalmozott „ömlesztett anyag“ az elmúlt nyáron került évtizedek óta polcokra. Ugyanekkor a könyvtár leltározásra előkészített mintegy *300 ládányi* folyóirat, hírlap és aprónyomtatvány-anyagot is, amelyek közül váratlanul *értékes 1919-es és munkásmozgalmi nyomtatványok* kerültek elő. A belső munkát is, az olvasók eligazodását is jelentősen segítette az új olvasói katalógus és a különféle *szakkatalógusok rendezése.* A könyvek regenerálását és megelőző védelmét a könyvtár *házi könyvkötő üzeme végzi.*

Az év folyamán 17.000 forintos költséggel új, *korszerű ruhatár és olvasói-tájékoztató terem* létesült. A könyvtárlátogatók és a könyvtár dolgozói részére napközben *falatozó áll* rendelkezésükre. A kormányprogramm szellemében a könyvtár dolgozói részére *tusoló* is létesült.

Az egyetemi könyvtár jelentős szerepet játszott a *szegedi könyvtárügy* fejlesztésében is. A járási könyvtárnak például számos probléma megoldásánál segítségére voltak a könyvtár dolgozói.

A könyvtár dolgozói *tapasztalatcserékkel* is gyarapították szakmai tudásukat: így az egyik könyvtáros három hónapon át a budapesti egyetem Könyvtártudományi Intézetében, egy másik az akadémiai könyvtárban két hétig végzett — a vendéglátók teljes megelégedésére — könyvtári tanulmányokat.

Ha az eddigi igen szép eredményeink mellett a könyvtár még mindig meglévő hiányosságait is szemügyre vesszük, elsősorban is a *felszabadulás előtti állapotok máig meglévő tehertételét, a könyvtár hatalmas mennyiségű folyóirat és hírlapanyagának rendezetlenségét kell említenünk.* Ezen a könyvtár rendszeres munkával, de csak korlátozott ütemben tud javítani. Kisebb hibák mutatkoztak még az elmúlt évben a tervfegyelem megtartása, pontosabban a feladatok sorrendjének betartása terén is. Végül — ugyancsak a mult nagymérvű restanciája következményeként — a könyvtár dolgozóit annyira a belső rendezési munka kötötte le, hogy tudományos munkára alig gondolhattak.

Az egyetemi könyvtár 1954-ben a tavalyi eredményeket továbbfejlesztve, az elmúlt évi munkában még megmutatkozott hibákat kijavítva, *még inkább az egyetemi oktatás és kutatás szolgálatába állítja erőit.* Dolgozói nemcsak jó könyvtári szolgáltatással, tájékoztatással segítik az egyetem munkáját, de maguk is tudományos eredményeket produkálva, az eddiginél is nagyobb részt vállalnak az egyetem feladataiból.

Az 1954. évi V. Korányi Vándorgyűlés

Május 6-án ül össze Szegeden az V. Korányi Vándorgyűlés, a szegedi I. Belklinika rendezésében. A kongresszus ezévi elnöke Hetényi professzor.

A Korányi vándorgyűléseket alapgondolatuk különíti el a szokványos orvoskongresszusoktól. Az orvostudomány rohamos fejlődése ugyanis azt eredményezte, hogy az egyes kutatók csak saját szűkebb tárgyuk problémakörét ismerik. A kutatók hajlamossá válnak tehát arra, hogy elfeledkezzenek az emberi szervezet egészének dialektikus egységéről. Ez a hiányosság könnyen helytelen útra terelheti a további kutatást.

Korányi Sándor, a magyar orvosok egyik legnagyobbika, a dialektikus szemléletnek volt szószólója. A róla elnevezett nagygyűlés előadásait tehát nem egy-egy szakmából válogatja ki. Olyan beszámolókat tűznek műsorra, melyek a betegágy mellett felmerült kérdéseket kísérletes eszközökkel oldanak meg és melyeknek eredményei a betegség felismerését, a beteg gyógyulását közvetlenül előmozdítják.

Az idei vándorgyűlésnek az ad különös jelentőséget, hogy Korányi Sándor halálának 10. évfordulóján ül össze. Az évforduló súlyát a Magyar Tudományos Akadémia azzal is kifejezésre kívánta juttatni, hogy a kongresszusra számos külföldi tudóst hívott meg. A kongresszus nemzetközi jellege fontos lépés tudományos elzárkózásunk felszámolása irányában és így a tudományos élet terén az új kormányprogramm nagyjelentőségű megnyilvánulásának tekinthető.

A külföldi vendégek bizonyára meg kívánják tekinteni majd az egyes intézeteket. A rendezőbizottság május 7-e délutánján biztosított erre időbeli lehetőséget. Helyes volna tehát, ha erre a látogatásra az intézetek felkészülnének, hogy vendégeink tömör, helyes képet kaphassanak az Orvosegyetem munkájáról.

Halmágyi Dénes

Hogyan segíti a szakmai továbbképzést a bölcsészetkari tudományos diákköri munka

Nem lehet mondani, hogy a Bölcsészeti Kar oktatói különös lelkesedéssel fogadták volna annak idején a tudományos diákkörök szervezésére vonatkozó rendeletet. Ugy látszott, mintha a négy-öt év előtti szakkörök támadtak volna fel, úgy tűnt, mintha olyasvalamiről lett volna szó, ami több vonatkozásban emlékeztetett a régi középiskolás önképzőköri gyakorlatra. Nem volt világos, miképpen illeszkednek majd be a diákkörök a kar oktatási formái közé, annál kevésbbé, mert hiszen éppen reájuk kellett hárulnia — legalább is részben — az egyik legtöbbet vitatott s a kar jelenlegi strukturáját tekintve, legnehezebb feladatnak: a tudományos képzés előmozdításának. A szervezés azonban megtörtént s már az elmúlt tanévben megindult a tudományos diákköri munka. Le kell szögezni: nem sok eredménnyel. Hibák történtek a szervezés terén, a személyi összetétel megválogatásában, s a második félév során (ez volt a kezdeti korszak) a kívánalmakat csak formálisan sikerült teljesíteni. A diákkörök igazi tartalmat nem kaptak s nem voltak népszerűek.

Az idei tanévben azonban, amikor az önállóságra való nevelés és a tudományos képzés kérdése még fokozottabb erővel lépett fel, a diákkörök problémáján is újból kezdtünk gondolkozni. S ennek során kiderült, hogy kevés alkalmasabb lehetőség van a tudományos képzésre a diákköröknél. Ez persze összefügg a kar egész oktatási rendszerével is. A helyzet az, hogy a bölcsészkari szemináriumok ma már nem az anyagkövetés útján járnak, egyáltalában nincsen korrepetáló jellegük, adottságaiknál fogva azonban mégis bizonyos korlátokhoz vannak kötve. Évfolyamokhoz és kollégiumokhoz kapcsolódnak s ha nem is anyagkövető módszerrel, de mégis az előírt, kötött tantervű kollégiumhoz, az évfolyam előírt tananyagához igazodnak. Ennek folytán a hallgatóságnak nincs meg a lehetősége, hogy például az első évfolyam anyagának valamelyik részével később is foglalkozhassék oly módon, hogy elgondolásait vagy az esetleg elért eredményeit bemutathassa és vitára bocsáthassa. Ily módon azonban a hallgatóságot éppen attól a lehetőségtől fosztjuk meg, hogy valamilyen témakörben valóban elmélyülhessen. A tudományos diákkörök viszont szervezetüknél, célkitűzéseiknél és a keretükben folyó munka jellegénél fogva kiválóan alkalmasak arra, hogy ezt a hiányt pótolják. Ha a kidolgozandó témakörök kiválogatása helyesen történik meg, ha tagjaikat valóban az érdeklődés tömöríti egybe s ha nem téveszti szem elől a tudományos feladatokat, akkor sajátos helyzetüknél fogva még a speciálszemináriumoknál is kötetlenebb formában mélyíthetik el a legfelsőbb színvonalú oktatást.

A Bölcsészeti Karon szeptember óta a fejlődés ebben az irányban indult meg. Ma már a történelmi, nyelvészeti, irodalomtörténeti, esztétikai és orosz nyelvi tudományos diákkörökben olyan munkák készülnek s olyanok kerülnek megvitatásra, amelyek a legtöbb esetben elérik a publikálást közvetlenül megelőző színvonalat. És ha minden remény megvan arra, hogy a kar végre kilép egészben véve jellemző tétlenségéből a tudományos utánpótlás vonalán, akkor ezt nem kis részben a tudományos diákkörök jelentőségének felismerése és az általuk adott lehetőségek kihasználása váltotta ki.

Halász Előd
egyetemi tanár.

A Pécsi Egyetemek és Főiskola szombat és vasárnap esti rendezvényére jegyek az Egyetemek és Főiskola kultúrfelelőseinél és portásainál kaphatók, valamint a helyszínen is.

SZEGEDI EGYETEM
A Szegedi Tudományegyetem, Orvosegyetem és Pedagógiai Főiskola lapja
Szerkeszti a szerkesztőbizottság
Kiadja: Az MDP Egyetemi és Főiskolai Pártbizottsága, a Tudományegyetem rektora, az Orvosegyetem dékánja, a Főiskola igazgatója, a DISZ és a Szakszervezetek
Telefon: 34—54

Csongrádmegyei Nyomdaipari V. Szeged, 2714
Felelős vezető: Vincze György